

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Tractatus IV. De Ecclesiae Præceptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

TRACTATUS IV.

DE

ECCLESIAE PRÆCEPTIS.

Ecclēsiae praecepta haec sunt: 1. Dies Festos sanctifica, quos Ecclesia sanctificari praecipit. 2. Quatuor temporibus, Vigiliis, totaque Quadragesima jejunium serva. 3. Omnia peccata tua saltem semel in anno Sacerdoti confitere. 4. Paschali saltem tempore ad sacram Eucharistiam devote suscipiendam accede. 5. Temporibus interdictis a nuptiis abstine.

De Festorum sanctificatione jam egimus, cum tertium Decalogi praeceptum explicavimus, praecipue quoad cessationem a servilibus operibus. De devota quoque Missae auditione ibidem disseruimus; nihil proin restat, quam ut de Missa parochiali adhuc quidquam dicamus.

SECTIO I.

DE

MISSA PAROCHIALI.

CAPUT I.

Missae parochiali ut fideles intersint, antiqui Patres, & Concilia jubent.

Non ideo solum Ecclesia praecipit, ut fideles Festis diebus & Dominicis sancto Missae Sacrificio intersint propter Deum adorandum, verum

X 2

verum etiam propter eorundem communionem
servandam; nempe optat Ecclesia ut in sua
que Parochia Missæ sacrificio intersit, ubi
lium sit conventus, ubi verbum Dei annuncietur
ubi populus de sua Religione instruitur, ubi
sta denunciantur, ubi Ediçta, & matrimonia
publicantur. Postremis hisce sæculis obligati-
nem hanc, in sua videlicet Parochia Missam
diendi, modis omnibus abolere conati sunt
lares quidam, suorum privilegiorum præ-
Quare operæ pretium facturum me arbitror,
gravem hanc quæstionem diligenter examina-
quoniam de sacrorum Canonum agitur obser-
vatione, de fidelium communionem servanda,
Ecclesiæ præcepto, quæ non obtemperantes
clesiasticis pœnis subicit.

Obligatio qua tenentur fideles Dominicis
bus suas Ecclesias adire, & in sua quisque pa-
chia fidelium conventui interesse, adeo antiqua
est, ac Ecclesia. Sane in ipso Ecclesiæ extant
parochiales adhuc tituli non extabant, quæ
modum hodie extant; sed diebus Dominicis
lium conventus semper sunt habiti. Sanctus
stinus in secunda sua Apologia exactam
descriptionem habet. „ Die (inquit) Domini-
„ nica in unum locum omnes conveniunt,
„ in pagis sunt vel in agris, ubi Apostolorum
„ commentaria, & Prophetarum scripta leguntur;
„ tur; finita vero lectione conventus præses
„ tionem habet, qua populum docet, & ad
„ sectanda hortatur, quæ lecta sunt. Deinde
„ quilibet surgit, & orat, & post orationem
„ acta

offeritur, & vinum cum aqua: offerens autem preces recitat & gratiarum actiones, respondetque populus cum gaudio Amen. Postea inter præsentis oblationis fit distributio & communicatio, pro qua gratiarum actio perfecta est “.

Sanctus Ignatius martyr in sua ad Magnesianos epistola fideles ad conveniendum in eundem locum hortatur; additque „ideo omnibus eundem statui diem, ut omnes eundem panem calicemque participent, precesque simul pro aliis offerant, & ab eodem pastore doctrinam eandem accipiant “.

Tertullianus, qui tertio floruit sæculo, de conventibus istis sic loquitur: *Coimus in cœtum & congregationem, ut ad Deum quasi manu facta precationibus ambiamus orantes. Hæc vis Deo grata est: Oramus etiam pro Imperatoribus, pro ministris eorum & potestatibus, pro statu sæculi, pro rerum quiete, pro mora finis. Cogimur ad divinarum litterarum commemorationem, si quid præsentium temporum qualitas aut præmonere cogit, aut recognoscere. Certe fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam firmamus, disciplinam præceptorum nihilominus inculcationibus defensamus. Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina; nam & judicatur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu, summumque futuri iudicii præjudicium est, si quis ita deliquerit, ut a communicatione orationis, & conventus, & omnis sancti commercii relegatur (Apologet. cap. 39.)*

Sanctus Hieronymus, qui quarto vixit seculo, de hisce conventibus loquitur; & postea arguit, qui Magnatum ambitioni servientes eorumdem mentionem faciebant, & adeo frequentibus ipsorum nomina in publicis precibus recitabant, ut audientes tædio afficerent.

Sanctus Augustinus fideles hortatur, ut non ad Sacrificium, & ad orandum conveniant, sed temporalium rerum cogitationem abjiciant, & pro Ecclesia orent, pro Episcopo, pro Presbyteris (*Act. Eradii.*).

Antiquiora Concilia adeo perspicua ediderunt Edicta, quibus hosce frequentare conventus, & parochiali Missæ interesse jubent, ut nullus eorum villandi locus superesse possit.

Os Sardicensi Concilio præsidens convocatos Episcopos sic affatur: *Recordamini Patres nostros in tempore præterito judicavisse, ut quis laicus in urbe agens tribus Dominicis diebus non conveniat, is ex communione movetur (can. 2.).* Omnes Episcopi dixerunt hanc esse sententiam esse convenientissimam.

Illiberitanum Concilium sic statuit: *Si quis in civitate positus per tres Dominicos (dies) Ecclesiam non accesserit, tanto tempore abstinere, ut correptus esse videatur.*

Agathense Concilium sic jubet: *Missæ die Dominico sæcularibus totas tenere ex specialitate præcipimus. Itaque ut ante Sacerdotis benedictionem egredi populus non præsumat: quod*

si fecerint, ab Episcopo publice confundantur (can. 27.); idest excommunicentur.

Idem Concilium cavet, ne Presbyteri privatas Missas celebrent, sed palam eos celebrare jubet, ut populus solemnibus Missis intersit, quæ canonica hora tertia celebrantur; & qui in urbe, vicinisque sunt locis, una cum populo Presbyteros solemnibus Missis ininteresse statuit.

Gratianus & Yvo Carnotensis sancto Augustino hunc canonem tribuunt; sed quemcumque autorem habeat, antiquissimus profecto est canon.

Constantinopolitanum Concilium, Trullense dictum, quod septimo sæculo est habitum, ait: Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut laicus, absque gravi causa, vel negotio, quod longam ejusdem a sua Ecclesia absentiam excuset, in urbe degens tribus Dominicis diebus ad conventum non accedat; *si quidem Clericus, deponatur; si Laicus, segregetur.*

In ducentesimo vigesimoseptimo capitulo Caroli magni sic decernitur: *Omnis Presbyter die Dominico cum psallentibus circumbeat Ecclesiam suam una cum populo, & aquam benedictam secum ferat, & scrutinium more romano tempore suo ordinate agatur; idest populi census.*

Theodulphus Aurelianensis Episcopus, qui sæculo nono vixit, in quadam sua epistola hæc scribit, quibus Missarum diversitas declaratur, quæ in Ecclesia celebrantur; ideoque non omnes has Missas fuisse parochiales: *Admonendus*

est populus, ut ante publicum peractum officium non accedat, sed omnes ad sanctam matrem virginis Missarum solemniam, & prædicationem audituri conveniant, & ut Sacerdotes per orationem nequaquam Missas, nisi tam caute ante horam secundam celebrent, ut populus a publicis solemnitatibus non abstrahatur; sed sive Sacerdotes, qui in circuitu urbis, aut in eadem urbe, sive populus, ut prædiximus, in unum ad publicam Missarum celebrationem conveniant.

Yvo Carnotensis ait animadvertendum esse, ne solemnibus diebus Missas privatas Presbyteri palam celebrent, ut populus a solemnium Missarum auditione non abstrahatur, quæ post hora nona celebrantur (*part. 2. cap. 119.*).

Nannerense Concilium, sæculo decimo habitum sic statuit: *Interrogent, si alterius parochianus in Ecclesia sit, qui proprio contentus Presbytero ibi Missam velit audire: quem si venerint, ab Ecclesia statim dejiciant, & ad parochiam redire compellant.*

Tolosanum Concilium jubet, ut parochiani omnes, viri ac mulieres, Missæ parochiali, & canonicarum Horarum recitationi diebus Festis & Dominicis intersint: quod si absque legitima causa id exequi neglexerint, duodecim denariorum mulctam solvant, quæ Ecclesiæ applicentur.

CAPUT II.

Missam parochialem audire summus Pontifex præcipit sanaque ratio parochianis suadet.

His, quæ hucusque prolata sunt, non obstantibus Religiosi, præcipue germani, pertinaciter adeo sua tueri privilegia perrexerunt, ut Sixtus IV. Pontifex, qui Fratrum Minorum Generalis fuerat, ad turbas sedandas, iterum causam discutere coactus sit, & quatuor delectis Cardinalibus, qui rem examinarent, ex eorum relationibus celebrem Extravagantem edidit, quæ incipit *Vices illius*. Hæc si bene intelligatur, controversiam dirimit; expresse enim prohibet, ne Fratres mendicantes doceant, parochianos non teneri Festis diebus, & Dominicis parochialem Missam suis in Ecclesiis audire; a jure siquidem statutum est, ut illis diebus Missam in sua parochiali Ecclesia quilibet audiat, nisi honesta causa excusetur. Quidnam contra hanc decisionem convenienter potest afferri? Nonne ipsam violant Religiosi, qui contrariam sententiam docent, asseruntque laudabile quidem esse Missam parochialem audire, sed non præceptum? An non hoc uno contenti esse debent, si palam Missas suis in Ecclesiis celebrare ipsis liceat, contra veterum sæculorum morem, & statuta? Quare populos retrahunt ab Ecclesiæ servando præcepto; quod tam valida argumenta confirmant, videlicet Fidelium communio, & eorumdem necessaria instructio. Nonne puerimum visu est, fideles omnes in unum conveni-

re locum, ut simul sacrificio interfint Corpora & Sanguinis Domini, & de ipso participant? *Unum corpus* (inquit Sanctus Paulus 1. Cor. 10.) *miti sumus, omnes qui de uno pane participamus.* Quoniam autem in eadem Ecclesia fideles omnes per Baptismum nascuntur, & in eadem iudicii diem expectantes sepeliuntur; nonne equum est, ut eodem pane ab uno pastore nutrantur? Nonne in hisce conventibus ovibus suis verbi Dei escam pastores præbent, & parvulis illis frangunt? Quomodo qui Parochias suas nunquam adeunt, Monitoria & excommunicationes nosse possunt, quæ ibi enunciantur? Ex hac vitem ignorantia nonne sæpe gravia alteri damna promanant, qui plura ad vitam suam, bonam aut honorem suum scire potuisset, si hæc illi declararent, qui sciunt.

Quamobrem male ii cavillantur, qui ut Sententiæ hujusce Bullæ vim eludant, ajunt hæc non communis declaratione non excludi privilegium, quod est juris exceptio; ita ut, qui ad parochialem audiendam Missam tenetur, obligationem suam impleat, si Regularium Ecclesiis concessum privilegio utens consuetudinem sequatur, qui pariter communis altera est lex, & aliam Ecclesiasticam adeat, *non contempto proprio presbytero.*

Ex hisce postremis verbis Navarrus (*Manuale cap. 25. num. 5. ad 1. part. de gratia.*) & quidam alii Auctores vim infirmare conantur Canonum quos attulimus, & Tridentini Concilii auctoritatem, quam afferemus; fideles parochialem Missam non audientes a peccato excusant, dummodo

proprii presbyteri contemptus absit. Ajunt hosce Canones fidelibus solum præcipere, ut conventui intersint propter alias rationes, quæ non exprimunt, & quæ facile conjici possunt; videlicet si non accedant, videri eos fidelium communioni renunciare, quod ingens malum est, & præterea bonis ipsos carere, quæ ex communi Sacrificii oblatione, & ex communibus precibus fideles percipiunt. Porro vel privilegium, quo quidam Regulares utuntur ad retrahendos fideles a Missæ parochialis auditione, Sixti IV. Bulla prius est, aut posterius. Si ante Bullam hoc privilegium concessum fuit, quare ejusdem non meminerunt Regulares, quando ex commissione Pontificis hoc negotium examinabant Cardinales? Putandum ne est ex oblivione hujusce privilegii eos non meminisse, a quo causæ deciso coram favente sibi Pontifice pendebat? Quod si post Bullam hoc ipsis privilegium concessum est, id probent; etenim Bullæ omnes postea editæ de Missis tantum privatis loquuntur. Non negamus posse fideles in Regularium Ecclesiis Missas audire; sed parochialem Missam ibidem non audiunt, quæ juxta Canones in parochiali Ecclesia est audienda (a).

Pro-

(a) Verum (inquit sapientiss. Pontifex Benedictus XIV. Tract. *De Synodo lib. 7. cap. 64. num. 8.*)
„ hisce Sanctionibus derogatum nunc est non solum contraria consuetudine, quam jam sua
„ ætate multis in locis inductam innuit, S. Antoninus (*Summ. Theol. Part. II. tit. 9. cap. 10.*)
„ docens, non peccare, qui die festo Missam au-
„ dit

Proprii Presbyteri contemptus peccatum est jure divino vetitum; hoc enim Jus præcipit, ut pastores suos oves honorent, divinumque Jus est *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Filii libus omnibus inquit sanctus Paulus: *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis* (Hebr. 13). Nec solum peccat, qui ex hoc contemptu parochialem Missam audire negligit; sed ille quoque, qui quamvis parochiali Missæ interfuit, tuum tamen Presbyterum contemnit.

Profecto non modo contra civilem legem ille peccat, qui eandem formaliter contemnit;

„ dit extra Parochiam, ubi consuetudo viget
 „ illam audiendi in qualibet ecclesia; vana
 „ etiam posterioribus Summorum Pontificum
 „ constitutionibus. Siquidem Leo X. Constitutio-
 „ tione edita die 13. Nov. 1517. disserte ait:
 „ *Auctoritate Apostolica tenore præsentium nos*
 „ *facimus, omnes Christifideles, qui non contenti*
 „ *proprio Sacerdote parochiali in Ecclesiis*
 „ *trum Ordinum Mendicantium Dominicis,*
 „ *Festis diebus Missas audiunt, satisfacere*
 „ *pro Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquo*
 „ *labem peccati mortalis, poenamve incurvere.*
 „ Pius V. suis Apostolicis litteris datis 17. Fe-
 „ br. Septembris 1567. definivit: *Christifide-*
 „ *les audiendo Missas in Ecclesiis Fratrum*
 „ *modi diebus Dominicis, aut Festivis, præ-*
 „ *Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse censentur.*
 „ Idem postea Clemens VIII. in suo Brevi
 „ nificatum anno 1592. dato statuit. Con-
 „ titutio igitur Sixtina, quæ circa annum 1570
 „ prodiit, vel solum parochialis Missæ contemptum
 „ prohibet, vel per Constitutiones posteriorum
 „ Pontificum est revocata.

sed quicumque etiam ipsam advertenter & deliberate violat, sive ex negligentia, sive ex alia prava causa id faciat. Anne ut peccet mercator, qui merces suas ultra pretium a lege statutum vendit, legem formaliter contemnat oportet? Nonne satis est, si pecuniæ amore contra legem agat? Judex quoque, qui contra leges fert sententiam, nonne peccat, quamvis leges contemnere non intendat?

Igitur Presbyteri contemptus non est de substantia legis, quæ parochialem Missam audire præcipit; sed est solum circumstantia legis violationem aggravans: fecus Canonis præceptum numquam violaretur, quin peccaretur mortaliter, formalis siquidem Presbyteri contemptus mortale est peccatum. Porro id communi Doctorum opinioni est contrarium, qui docent humanæ legis violationem plerumque veniale esse peccatum, non mortale.

Nonne possent parochiani omnes die Dominico a parochiali Missa abesse, sine formali proptii Presbyteri contemptu? proptereane a culpa excusarentur? Nonne hoc pacto parochiales omnes Ecclesiæ remaneret desertæ? Frustra Ecclesia canones sanxisset, quibus parochialis Missæ auditionem fidelibus præcipiat. Ex rationabili & honesta causa fideles ab hac auditione canones liberant; sed de contemptu neque directam, neque indirectam mentionem faciunt; non enim passim hic contemptus adest, & forte qui a parochiali Missa abest, numquam ex contemptu auditionem ejusdem omisit. Quomodo
autem

autem huic contemptui remedium conueni-
 offeretur, si cognosci debet morbus, ut corripi-
 tur? Quomodo vero de hac culpa parochiani
 corripientur, quæ interior est, & occultior?
 Quomodo tandem canones seruari possunt,
 alienæ parochiæ subditum ab Ecclesia argui
 jubent?

Non est igitur necesse, ut formalis sit
 contemptus; sufficit, si materialis sit & virtualis
 & in hunc reuera incidat, qui sine honesta
 & legitima causa a parochialis Missæ auditione
 abstinet. Etenim si parochianus, quemadmodum
 debet, Presbyterum suum coleret, ejusdemque
 precibus & monitis fideret, Missæ parochialis
 interesset, in qua illum Presbyter instruit, &
 pro ipso Deum orat (a).

(a) Hanc ipsam objectionem summus ac celeberrimus
 Præsul Benedictus XIV. (*cit. loc. num. 9*) ita solvit „
 „ Est autem impossibile (dicunt) esse
 „ temptum abesse, cum iidem sine rationabili
 „ causa a propria parochia se subducunt. Verum
 „ hac explicatione præfata SS. Pontificum indica-
 „ ta penitus evertuntur: nullo enim opus fuit
 „ rat privilegio ad hoc, ut fideles legitima urge-
 „ te causa alienam adirent Ecclesiam, ut
 „ Missæ assisterent Sacrificio, quod ex præfatis
 „ Juris communis sanctionibus perspicuum est.
 „ Quare ne dicamus, Leonem X., S. Pium V.
 „ & Clementem VIII. verbis lusisse, nec quibus
 „ quam specialis privilegii Regularibus concessis
 „ se, necessario fateri debemus cum Azoribus
 „ Fagundez, aliisque ab his citatis, non
 „ contemptus ab illis (Pontificibus) intelligi
 „ actum

Sane populum suum instruere jure divino Presbyter tenetur; hanc igitur instructionem tenetur populus audire, relativa siquidem est hæc obligatio. Porro si parochiani, qui ad parochialem Missam non conveniunt, ut instructionem hanc excipiant, tunc solum peccant, quando ex Presbyteri contemptu absunt, ad hanc excipiendam instructionem numquam erunt obstricti; fieri namque potest, ut Presbyterum suum numquam contempnant, ideoque eosdem instruere ipse non tenebitur. Quare hæc clausula *non contempto proprio Presbytero canonis vim minuire nequaquam potest (a).*

Animad-

„ actum aliquem distinctum ab ipsa auditione
„ Sacri extra parochiam, quo quis five expresse
„ se five tacite se a proprio Pastore aversum
„ ostendat “.

(a) „ Melius Zerola alique sentiunt, obligationem,
„ si quæ umquam fuit, auscultandi proprium
„ parochum, verba facientem ad suum populum
„ ablatam nunc esse per contrariam consuetudinem,
„ cum passim viri pii, & docti alio se
„ conferant ad sacros audiendos Oratores; ac
„ proinde, inquit Zerola sacra Congregatio Concilii
„ sæpius declaravit, non posse Ordinarium
„ mulctis & pœnis subditos adigere ad concionem
„ auscultandam in parochia, quod etiam
„ testatur Barbossa. Mirum propterea non est,
„ quod præceptum hac de re ab Episcopo Midenfi
„ latum, tanquam nimium severum fuerit ex
„ ejusdem sacræ Congregationis sententia præcidendum “ . Ita denuo Benedictus XIV.
„ (loc. cit. num. 13.), qui sicut Cleri regularis
„ numquam fuit alumnus, ita de partium studio
„ minime potest esse suspectus.

Animadvertendum denique est, alterum nem inter Parochos & Regulares, propter Sixti IV. Bulla est edita, non fuisse; an sine Presbyteri sui contemptu possent parochiani ad hanc parochialem non convenire; verum simpliciter & absolute possent ejus auditionem accipere. In eodem itaque sensu Pontificis declaratio accipienda, nec eidem hujusce contemptus exceptio addi jure potest.

CAPUT III.

Missam parochialem Concilia recentiora commendant.

Tridentinum Concilium novissima est Ecclesie regula; nec ausuros Regulares ejusdem decisiones impugnare. Earumdem mentem pravas aliquas interpretationes afferunt, quæ facillime refutantur.

Sessione vigesima secunda hinc Concilium Parochos ita alloquitur: *Moncant populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & majoribus Festis accedant.* Sessio vigesima quarta capite quarto sic ait: *Moncant Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque que parochiæ suæ interesse, ubi commode fieri potest, ad audiendum verbum Dei.* Ejusdem sessionis capite septimo Parochis præcipit: *Ut Missarum solemnias, aut divinorum celebrationum sacra eloquia, & salutis monita vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent.*

Insuper sessione vigesima secunda in Decreto de observandis & evitandis in celebratione Missae ita concludit: *Hæc igitur omnia omnibus eorum Ordinariis ita proponuntur, ut ea promoveant, mandent, corrigant, statuunt, atque ad ea inviolate servanda censuris ecclesiasticis, aliisque penis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant.*

Circa hosce Concilii textus plura sunt animadvertenda. Primo notanda sunt illa verba: *Movant populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & majoribus Festis accedant.* Magni igitur res est momenti parochialis Missæ auditio; ideoque sine gravi aliqua, & honesta causa nequit omitti.

Secundo verbum illud attendendum est *teneri*, quod procul dubio debitum significat, non simplex consilium; sic enim in Jure accipitur, & juxta Pontificum consuetudinem. In Clementina Exivi legitur, quod Fratres Minores jejuna-
re a festo omnium Sanctorum usque ad Natale Domini, & in sextis feriis teneantur; omnesque conveniunt Doctores, hisce verbis præceptum contineri, non simplex consilium.

Tertio verba illa sunt perpendenda: *teneri nunquamque parochiæ suæ interesse, ubi commode fieri potest, ad audiendum verbum Dei.* Quomodo ergo fidelibus licebit, omnibus diebus Festis a sua abesse Parochia?

Quarto notandum, velle Concilium, ut Episcopi ad ea inviolate servanda censuris ecclesiasticis,
Godeau Theol. Mor. Pars II, X cis,

eis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio con-
tuentur, fidelem populum compellant. Per
 Ecclesia censuris ecclesiasticis tantum vitæ
 mortale puniendum peccatum, aut in gravi
 quo negotio. Non igitur levis culpa est pa-
 rochiali Missæ numquam interesse, quemadmodum
 in magnis urbibus evenit, ut plerique fideles
 toto vitæ suæ tempore a parochiali Missa abin-

Quinto observandum, nullam a Concilio
 Presbyteri contemptu mentionem fieri, que
 absque hoc contemptu fidelibus liceret a pa-
 rochiali Missa abesse.

Sanctus Carolus Borromæus, cujus opus
 coactum & finitum fuit Tridentinum Concilium,
 ejusdem profecto mentem melius noverat, quam
 Regulares isti, qui circa Concilii textum con-
 stantur. Sic igitur ipse loquitur in primo suo
 Provinciali Concilio, quod post Tridentini con-
 clusionem statim coegit: „ Sacrum & œcum-
 „ nicum Tridentinum Concilium nuper præ-
 „ cepit non solum moneri ab Episcopis fidelem
 „ populum, ut frequenter, Dominicis saltem,
 „ aliisque solemnibus Festis diebus ad suam
 „ parochiam conveniat; sed serio
 „ perspicue dixit, fidelem quemlibet tenentem
 „ quantum commode fieri potest, suam Pa-
 „ rochiam adire ad audiendum verbum Dei.
 „ nos pro nostra Diœcesi idem præcipimus,
 „ quamvis Oratoria, Capellæ, aliæque ecclesie
 „ Ecclesiæ, ubi fideles Missæ interesse possunt.
 Deinde spiritualia bona enumerat, quibus
 privat, quicumque parochiali Missæ non interesse

II. *Missam parochialem Concilia &c.* 339

est; & Regularem quemlibet sic monet: *Nihil quidquam proferat; quod parochialia Officia in-ferretur, sed omne studium adhibeat, quo popu-lus in omnes parochialis curæ partes pie, sancteque conformetur.*

Provincialia omnia Concilia, quæ post Tri-dentinum Concilium in Gallia sunt habita; pe-culiares omnes Synodi, Senonensis anno 1528. Colonienſis anno 1536. Parisienſis anno 1557. Turonensis, Burdigalensis, idem omnes præci-piunt: ita ut generalis in Ecclesia vigeat consue-tudo parochialem Missam audiendi.

Præceptum hoc infirmare, ejusdemque ob-igationem destruere Auctores quidam subtiliter conati sunt; quibus jam respondimus, neque ultra in eorum recensendis sophismatibus tem-pus est terendum (a). Quæ diximus de hac quæ-

(a) Fuerunt, qui docuerunt: *Nullus in foro con-scientiæ Parochiæ suæ interesse tenetur, nec ad an-nuam confessionem, nec ad Missas parochiales, nec ad audiendum verbum Dei, divinam legem, fidei rudimenta, morum doctrinam, quæ ibi in catechesi-bus annunciantur, & docentur. Item: Talem legem in hac materia neque Episcopi, neque Conci-lia provinciarum, vel nationum sancire, neque de-linguentes aliquibus pœnis, aut ecclesiasticis censuris multare possunt. Utramque propositionem inter eas, quas Alexander VII. damnavit, suo in ca-talogo D. Amort ponit; in aliis tamen, quos penes me habui, propositionum damnatarum Elen-chis easdem haud inveni. Natalis Alexander illas a Clero gallicano in Comitiiis generalibus an. 1656. tamquam falsas, temerarias, scandalo-sas,*

quæstione, ad eam intime cognoscendam Parochis satis esse possunt. Si Regulares cupiditatem a se abjicerent, videndi Ecclesias suis nobilibus præcipue, divitibusque viris referentis minori certe vi parochiali Missæ assistentiam impugnarent, quam fidelibus saluberrimam facere debent, & ad externam fidelium communicationem servandam utilissimam.

Privilegiis suis contenti sint, nec debito Parochias honore spoliare velint, & desertas esse; ne cum Propheta iterum dolendum sit: *Vix Sion lugent, eo quod non sint, qui veniant ad solemnitatem (Thren. 1.)*.

fas, apostolicis Traditionibus, sacris Canonibus, & Tridentino contrarias refert reprobata. Ceterum hæc, unde de demum profecta, omnino justum videtur. Propositiones enim istæ nædum sua utilitate frigidis, ac refractariis hominibus favore sed & temerariis Pastorum contemptoribus nimis indulgent, novumque animum addunt. Pastorum autem contemptum concilia & Patres damnant; & ipsi quotquot sapiunt, Religiosi stantur.

SECTIO II.
DE
JEJUNIO ECCLESIASTICO.

CAPUT I.

*Jejunii ecclesiastici origo, & laxæ de eo
Casuistarum opiniones referuntur.*

Jejunium, quod modo servatur, est veluti umbra quædam jejunii, quod prioribus sæculis Ecclesiæ sæculis fideles servarunt. Cibum semel tantum in die Sole occidente capiebant; & unica hac refectione contenti erant. Quadragesimæ tempore nec ova, neque caseum, nec oleum, nec butyrum comedebant: a vino, omnique potu, quo inebriari possent, abstinebant: balneis non utebantur: ab uxoribus se continebant: aliis permixta temporibus oblectamenta vitabant: carnem denique suam modis omnibus affligebant. Aliis jejunii diebus, quibus semiplena servabantur jejunia, tribus post meridiem horis vescebantur. Cabillonense Concilium de Quadragesimali jejunio loquens ait: *Nullatenus jejunare censendi sunt, si ante manducaverint, quam vesperinum celebretur Officium.* Sanctus Bernardus sermone tertio in Quadragesima inquit: *Hactenus usque ad nonam jejunavimus soli, nunc atque ad vesperam jejunabunt nobiscum simul universi Reges & Principes, Clerus & Populus.*

Y 3

nobi

nobiles & ignobiles, simul in unum dicitur
pauper.

Tertullianus libro de jejuniis sic loquitur
*Xerophagias observamus, siccantes cibum ab omni
ni carne, & omni jurulentia, & vividioribus
quibusque pomis, ne quid vinositatis vel edam
vel potemus.*

Græci & Armeni hodie quoque eodem per
rigore in Quadragesima jejunant: quem rigorem
soli remittunt, qui graviter ægrotant.

Ab hac disciplina extremis hisce temporibus
Ecclesia valde recessit, fidelium indulgens im-
mitati. Etenim primo prandii hora est immo-
rata, & circa meridiem cibus sumi permittitur.
Deinde vespertina refectio conceditur. Tunc
vini usus, olei, butyri, ac piscium non impro-
dicatur. Denique nec balnea verantur, nec
trimonii usus; quamvis ab his se continere Ec-
clesia suadeat, quemadmodum suis in hymno
canit:

*Utamur ergo parcius
Verbis, cibus, & potibus,
Somno, joci, & arctius
Perstemus in custodia.*

Hujus abstinentiæ ratio est, quia jejuni-
um Quadragesimæ observantia intendit Ecclesia
penitentiam Christi colere, qui post suum
Baptismum in desertum perrexit, ibique
quadraginta diebus & quadraginta noctibus jejun-
avit; deinde carnis concupiscentiam minuere,
spiritui caro subdatur, & per intemperantiam

commissa peccata per penitentiam expientur. Verum novi quidam Casuista novissimis hisce temporibus abstinentiæ rigorem adeo temperant, ut revera jejunium penitus e medio sustulisse videantur.

Primo quoad prandii horam novus Casuista docet, hanc licite anteverri posse, si necessitas aut urbanitas exigat. Addit alius non esse de jejunii substantia statis horis cibum capere; quod si prandium antevertens peccat, peccat solum venialiter.

Quoad ciborum qualitatem ac quantitatem, mox pariter laxitates novi hi Doctores invenere. Si quis, ait Casuista quidam, jejunii die prandens ita escis ventrem implet, ut fames penitus extinguatur, is præcepto vere satisfacit, quamvis legis intentionem eludat, quæ carnem fame coercere intendit. Docet alius, quamdiu quis mensæ accumbat, & comedat, si nulla adest interruptio, hunc jejunium non frangere, quamvis contra sobrietatem peccet.

Docent iidem Auctores, potu jejunium non frangi, quocumque tandem tempore, & quantumcumque quis bibat; posse proinde aliquem mane æque ac meridie aut vespere vinum quantum voluerit & quoties sumere, quin jejunium frangat; quia temporis immemorabilis consuetudo id permittit; & quia potus non ad corporis nutritionem, sed ad sedandam sitim sumitur. Quasi vero sæculi corruptela contra Ecclesiæ leges, ac disciplinam posset præscribere; aut quasi vinum plus revera quam leviores plerique cibi

non nutrirer; & quasi extra controversiam esset prioribus Ecclesiae saeculis Quadragesimo tempore fideles a vino abstinuisse.

Addit Casuista quidam, si quis post praedictum bibit, potest bucellam panis sumere, ne potus sanitati noceat; qui vero neque esuriens neque sitiens ab amico rogatus jejunii die vinum biberet, & paucillum panis, aut bellaria sumeret, non peccaret.

Alius docet, excessum in potu temperantem quidem esse contrarium, at jejunium non frangere. Concedit, ut aliquid sumatur cibi, quoties bibitur, ne potus noceat; additque quae quoscumque sumi posse, quibus in Quadragesima vesci licet. Juxta hanc regulam piscium concedere licebit, quoties bibitur; hoc autem pacto quomodo jejunium servabitur?

Quoad personas, quae jejunare tenentur, Casuista quidam excipit non solum operarios, agricolas, caementarios, fabros, omnesque artifices, artificesque; sed omnes etiam, qui se a pituitis, cordis, & stomachi morbo laborare videntur, aut jejunos dormire non posse. Addit alius, si quis nocte calefieri nequit, quia hoc sanitati nocet, jejunare non tenetur; neque scholaris, qui jejunans capite aegrorat, nec ad studium potest incumbere; neque mulier, qui officiis suis aegre potest vacare, nec homo, qui jejunans difficilius artis suae labores sustinet. Docet praeterea quidam, non teneri maritum jejunare, si ad opus conjugii propter jejunium minus aptus evadat; neque uxorem, si propter

Jejunium pallida, & macra fiat, minusque ma-
gno grata; denique illum ad jejunandum non te-
neri, cui nimis grave molestumque est jejunium:
quasi vero jejunium natura sua minime esset mo-
lestum, nec ideo ab Ecclesia præcipiatur, ut
affligatur caro, & pœnitentiæ opus exercea-
tur (a).

Ulterius alius progreditur, docetque illum,
qui luxuriose cum meretricibus vivendo sanita-
tem suam attrivit, ad jejunandum non teneri,
ut vires suas reparare queat. Post tale parado-
rum alia minora recensere piget, quæ merito
tamen damnantur (b).

CAPUT

(a) Omnes fere istæ laxitates in quinque propo-
sitionibus, quas circa jejunii materiam Alexander
VII. damnavit, summam continentur. Sic enim
habent: *Frangens jejunium Ecclesiæ, ad quod
tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu
vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se
subjicere præcepto. Num. 23. Item: In die je-
junii qui sæpius modicum quid comederit, etsi no-
tabilem quantitatem in fine comederit, non frangit
jejunium. Est Num. 29.* Tres residuas propo-
sitiones damnatas commodius postea adducemus.

(b) Illi, qui prioris vitæ excessus seria pœnitentia
retractavit, postea virium debilitas, non secus,
ac alia naturalis infirmitas, involuntaria esse in-
cipit, sicque & inculpabile jejunii impedimentum
evadit. Hinc Author solummodo de eo, cui
prior adhuc consuetudo placet, loqui videtur.

CAPUT II.

Genuina jejunii notio, & Regulae traduntur.

Rejctis jam opinionibus, quæ sua se malè produunt, veram jejunii ideam tradere oportet. Quadruplex jejunium Doctores distinguunt, videlicet Naturæ, Spiritus, Virtutis, & Legis. *Primum* est abstinencia ab omni cibo, & potu, ita ut a medio noctis nihil omnino sumptum sit. *Alterum* est abstinencia a ferme malitiæ, & nequitia, uti Apostolus loquitur (1. Cor. 5.), solumque metaphorice jejunium dicitur. *Tertium* est abstinencia a cibo & potu secundum leges, quas temperantiæ virtus prescribit. *Quartum* denique est abstinencia a cibo & potu juxta regulas, quas Ecclesia stabilit. Non opposita, sed admodum connexa sunt hæc jejunia. Universaliores temperantiæ leges legis adhuc Ecclesia determinat, sicque Ecclesia jejunium illud ipsum virtutis est; & hoc ne inutile, vanumque abeat, peccati abstinencia associatam sibi habeat, necessum est.

Regulæ, quas Ecclesia ab Apostolorum tempore ad nostrum usque ævum circa jejunia observandas proposuit, tria hæc capita concernunt, nimirum quorundam ciborum exclusionem, unicam refectionem, certumque refectionis tempus.

Quod ciborum quorundam exclusionem observet, iis, quibus jejunandum est, diebus certis

Regula
 omnes, earumque adeps, lac, caseus, butyrum,
 & ova a fidelium mensa olim abesse debebant,
 ab omni quoque potu, inebriante, ut jam supra
 notavimus, fideles abstinebant. In variis tamen,
 frigidioribus praesertim regionibus, hodie non
 solum vini, sed & ovorum, casei, lactis, bu-
 tyrique usum, fidelium infirmitati indulgens,
 Ecclesia permittit. Non igitur uniformis circa
 hoc exstat regula, sed provinciarum consuetudi-
 nes, quas sciens Ecclesia saltem tacite approba-
 vit, omnino sunt attendendae, ac per consequens
 ubi specialem exceptionem consuetudo non fe-
 cit, originaria & irrestricta observanda est re-
 gula (a).

Quod *refectionis unitatem* concernit; haec
 adeo antiquitus in diebus jejuniorum recepta
 fuit, ut alia secunda, quae hodie *collatio* dicitur,
 primis Christianis penitus fuerit incognita.
 Ex eo tempore, quo refectionis, alias vespere fa-
 cta, ad meridianas horas est translata, commu-
 nis serotinae collatiunculae usus etiam apud ob-
 servantiores Religiosos invaluit, ne plures a je-
 juno nimis stomacho necessaria quiete, ac som-
 no privarentur. Moderata satis ejusmodi ve-
 spertina refectionis esse debet; non enim ut corpus
 plene

(a) In provinciis, in quibus primæva ab ovibus,
 & lacticiis abstinendi adhuc consuetudo viget,
 hæc jejuniorum tempore ab omnibus, ibi degen-
 tibus, ne peccent, est servanda. Unde Alexan-
 der VII. istam numero 32, damnavit propositio-
 nem: *Non est evidens, quod consuetudo non co-
 medendi ova, & lacticia in Quadragesima obliget.*

plene reficiatur, sed ut humanæ debilitati quæ suppetiæ ferantur, eandem Ecclesia sufficit. Propterea *collatiuncula*, id est aliquod ditamentum, seu modicum indultum confuevit. Notent sibi hoc, qui tor coctos bos, totque bellaria vespere comedunt, cuique plebeo, nec dicam pauperi, pro quotidiano prandio sufficerent. Sed quid tandem quantum pro collatione comedere licet? Calidos homini sano ac vegeto plerique melioris notæ Doctores dissuadent: circa quantum hominis statum, corporis vires, aliasque circumstantias pensandas, ac legis præmissis præ oculis habendum esse docent (a).

Contra hanc de unica refectioe regulam illi delinquent, qui cupiditati voraci obsequentes sapius interdium quidquam de cibo sumunt, qui extra magnæ sitis necessitatem vinum, alioque potum nutrientem bibunt (b). Ab

(a) *Solenne jejunium concordante proposito bonæ voluntatis incamur. Nihil a quoquam arduum, nihil asperum queritur; nec aliquid, quod nostras excedit, indicitur sive in abstinentia collatione, sive in eleemosynæ largitione. Sciant ergo guli, quid possint, quidve non possint. Ipsi modicum suum pendant; ipsi iusta, & rationabili ratione se censeant. Ea vos regula generaliter celebratur, ut mandatum Dei secundum possibilitatem vestræ mensuram operemini. S. Leo Papa sermo 3. de jejun.*

(b) *Inter potus nutrientes jusculum, Chocolate aqua solutum, Caffee, lacte mixtum, imo & vinum.*

debilitati
Ecclesia
aliquod
altum
tor coch
medunt,
pro
d rander
licet? C
que me
quantum
aliasque
primis
)
ne reg
i obli
bo sum
num, ali
) Ab
ent,
ero bou
ardum, e
quod
mentia
Sciunt
Ipsi
nabili
aliter
possibilit
apa serm
Chocolat
, imo
vinum

min, quæ nutriunt, sumpta semel refectio e
nantes abstinere Ecclesia jubet, ut corporis
ribus imminutis concupiscentia quoque mi-
altum

Ast, inquiunt, dura nimis hæc assertio est;
non possumus absque matutino jentaculo, adus-
que horam prandii jejuno stomacho manere,
nec

vinum, ac cerevisiam esse multi cum Natali Ale-
xander tam antiqui, quam recentes Moralistæ
docent. P. Concina recensita Auctorum pro &
contra sentientium longa serie, Patrumque quo-
rundam expositis sententiis circa vini usum
viam quodammodo mediam init, docetque, vi-
num (eadem de Cerevisia ratio est) extra prandii
horam *necessitatis* solum causa, nimirum ad cibum
digerendum, aut sitim extinguendam, numquam
vero ob solam voluptatem & arbitrarie jejunio-
rum tempore licite sumi posse; secus facientes
in fraudem legis agere, nimiumque cupiditati &
carni indulgere, ac ex consequenti sacræ absolu-
tionis, nisi resipiscant, incapaces esse pluribus
ostendit (*lib. 2. Diff. 2. de jejun. c. 8.*). Por-
ro eum, qui in fraudem legis extra horam pran-
dii sæpius potat, contra Ecclesiæ statutum pec-
care ipsemet divus Thomas (cujus auctoritate
adversarii gloriantur) pluribus in locis docet
(in 4. Diff. 15. Q. 3. art. 4. *quæstionc. 1.*, & 2. 2.
Q. 147. art. 6. *ad 2.*). Idem de electuariis judi-
cium esse ferendum Angelicus monet. Potum
Chocolate, prout ordinarie pro nobilibus paratur,
cum jejunio combinari non posse plerique Docto-
res censent. Admixturem lactis in potu Thee
& Caffee in Archidiecepsi Vienenfi, aliisque
tempore quadragesimali &c. simpliciter prohibi-
tam esse P. Marianus in suo compendio (*QQ. in
Tract. 9. num. 426.*) testatur,

nec sine pomeridiano potu nostro officio
 amara; nimisque intolerabilis nobis hæc
 ratio accideret; nec eam a fidelibus pia
 Ecclesia exigit. Sed quinam sunt, qui hæc
 murmurant: an rustici, an fabri, an
 molestioribus laboribus destinati? Minime
 enim aliunde plus & Ecclesia, & Doctores
 gent, uti postea dicemus; sed homines
 otiosi, carnales, molles, ventre servientes,
 cupiditati obsequentes, in comestationibus
 ebrietatibus continuis vitam suam transigentes,
 quibus nudum crucis, & mortificationis
 horrorem ingerit. Nimia igitur, quam
 perierunt, jejunandi difficultas, non ex re
 cepta, sed pessimis illorum habitibus
 per anni decursum non adeo ebrietati, ac
 margine incumbere; si temperantia,
 Christiani tenentur, rite studerent, carnis
 verbera reprimerent; longe iis tolerabilior,
 omnino facilis, ac suaviter abstinentiæ rigor
 deret. Malæ consuetudines christianorum
 cipua legis adimplendæ impedimenta sunt;
 autem ad quidquam agendum lege obligati
 ad removenda quoque agendi impedimenta
 dem legis vigore adstrictius manet.

Quoad horam prandii, seu tempus refectio-
 hodiernum generalem ecclesiæ morem reputo
 existimo esse meridiem, quamvis Ecclesiæ
 tioni propius accederet, qui una, altera
 meridie hora prandium sumeret. Etenim
 meridiem fere nemo prandere solet, nec
 dies præ reliquis corpus affligent, si eodem

postis tempore prandium adeatur. Id tamen cer-
tam, horam meridianam præveniri absque pia-
culo non posse: unde qui absque gravi causa
refectionis horam notabili tempore anticiparet,
graviter peccaret. Multo magis jejunii legem
violant, qui jejunii diebus splendide epulantur;
meliores, & sapidiores escas apponunt, mensa-
lesque delicias ad plures horas protrahunt, quam
alio consueverunt tempore. Id tamen nobiles
plerique viri faciunt, qui revera nullam in die
jejunii sobrietatem servant; sed cibus vescuntur
omnibus, quicumque gustum, aut cupiditatem
possunt explere.

Toletanum VIII. Concilium præcipit, ut
qui absque necessitate carnes in Quadragesima
comedit, in Paschate a communione arceatur;
& insuper quadraginta diebus a carnium esu ab-
stineat.

Qui uno die Quadragesimale jejunium violat,
debet diebus septem pœnitentiam agere.

In veteri Pœnitentiali apud Yvonem Carno-
tensem (*part. 13. can. 11.*) præcipitur, ut
qui jejunium violat, prandii horam ex gula an-
tevertens, binis diebus pane & aqua jejuset.

Debent profecto Confessari pœnitentium in-
firmitatem, ætatem, & munera perpendere;
sed caveant ne nimium ipsis indulgeant, eosdem-
que ob leves causas ab Ecclesiæ legibus eximant.
Neminem Ecclesia vult occidere; sed optat, ut
salutari abstinentia fideles carnem suam affligant,
ejusque vires frangant, quibus contra spiritum
pugnat.

pugnat. Quadragesimæ tempus lacrymarum
mæstitiæ tempus est, quo diligenter fideles
debent, ut divini Judicis iram mitigent, ut
dis maculas abluant, ut ad Resurrectionis
tum in Paschate accipiendum se præparent.

C A P U T III.

Ad quosnam jejunii se extendat præceptum.

Sicut alia ecclesiastica præcepta, ita & hoc
jejunio factum, fidelium conscientias obligat,
unde qui sciens, & volens in notabili mensura
contra tres, quas prius exposuimus, regulas
ageret, etiam secluso contemptu, graviter peccare
caret.

Fideles omnes, postquam vigesimum
mum ætatis annum compleverunt, ista jejuni
lege stringuntur. Parvuli septennium super
gressi a carnibus, ut jam supra (*Part. I. pag.*
316.) diximus, abstinere tenentur, ut locum
ve christianis abstinentiis servandis assuefiant.
viri, qui sexagesimum ætatis annum sunt præter
gressi, ratione ætatis præcise a jejunii
penitus non eximuntur, nisi sensibilis valde
rium defectio, aut infirmitas jejunii pati
rem recuset (*a*).

(*a*) Senibus certum tempus, quo a jejunio
exempti, haud esse constitutum, sed corporis
constitutionem, & vires esse spectandas
Layman communior D. D. sententia est.

Causæ a jejunii vel partiali, vel totali obser-
vantia eximentes sunt quatuor, videlicet 1. phy-
sica aut moralis impotentia, 2. paupertas, 3. la-
bor, 4. pietas. Hæ, si certæ sint, statim ac-
ceptæ sunt, a jejunio excusant; si vero obscuræ,
vel dubiæ, coram Episcopo, vel si hic adiri fa-
cile nequeat, coram Parocho sincere exponi de-
bent, tuncque peri dispensatio. Eousque isthæc
dispensatio valet, quousque illa, cui innititur,
causa subsistit: hac labente, & illa corrui. Ne-
que ultra; quam data est, extendi dispensatio
non potest. Circa abstinentiam a carnibus dispensa-
tio, adhuc abstinere a secunda refectione tene-
tur; & e contra qui secundam refectionem su-
mendi licentiam obtinuit, nisi aliud sit expres-
sum, adhuc abstinere a carnibus debet, prout
etiam quæ de dispensatione alibi diximus, ab-
solute constat (Part. I. pag. 309.) (a).

Ob

(inquit S. Antoninus 1. part. tit. 6. c. 2. §. 5.)
si sunt multum debiles, eo modo possunt excusari,
sicut dictum est de infirmis. Ratione autem sene-
ctutis tantum non excusantur, si sunt fortes ad
ferendum jejunium, nec est determinata ætas ab
aliquo usque ad quos annos quis teneatur ad jeju-
nium. Responsio autem illorum, qui sexagenarios
adhuc vegetos ideo a jejunio exceptos volunt,
ut vires diutius conseruent, prorsus ridicula, &
arbitraria est, eodemque jure ad homines 30. vel
40. annorum extendi possit. Profecto jejunium
nædum animæ, sed & corporis medicinam sancti
Patres vocarunt. Infinitos gula occidit, vix
unicum abstinentia ratione moderata.

(a) Illi, quibus carnes comedendi facultas est data,
non eo ipso secundam plenam refectionem su-
mendi

Godæau Theol. Mor. Pars II.

Z

mendi

Ob *impotentiam* sæpius refici possunt decrepiti quivis infirmi, adolescentes, gravidæ, & lactentes, aliique, quibus jejunium grave sanitatis nocumentum Medico teste foret.

Paupertas ea a jejunio excusat, quæ ad nem ostiatim quotidie colligendum miserum compellit. Sicque compulsi ac fame exagitati dum oblatos hinc inde carnes citra contemptum comedere, sed quantum vires exigunt, refici possunt, præsertim si cibi oblato sint cædi, & diutius servari nequeant. Eos

mendi licentiam habent. Hac de re circa annum 1736. gravis inter quosdam Doctores hinc inde disputatio feruit. Quoad carniæ abstinentiam dispensatis eo ipso secundam refectioem concessam aut concedendam esse affirmabant Bartholomæus Casali, Petrus Capellotti cum aliis, negabant vero Alexander Mantegazzi, Ludovicus Muratori, Daniel Concina & alii. Tamen Benedictus XIV. parti neganti victoriam indicavit, utque sub hac clausula & restrictione posthac dispensationes expedirentur, rescripto Brevi anno 1741. & demum solenni Constitutione anno 1745. omnibus Christiani orbis Episcopis præcepit. Et quia Ecclesia dispensationem fidelium infirmitati ac necessitati subvenire, nequaquam vero concupiscentiæ favere intendit, ne dispensati suis in mensis præmiscue pisces carnibus apponant, atque comedant, ibidem strictè prohibetur. Utrumque Breve P. Amort. in suis *Disquisition. dogmat. moral. Edit. venet. pag. 320.*, & Constitutionem P. Antoine (*Tract. de Virt. moral. in Not. ad Append. de Jejunio*) exhibet.

pauperes, qui indies tantum, quantum pro
 orandio sufficit, domi lucrantur, aut aliunde
 accipiunt, a jejunii lege liberos non esse sanctus
 Thomas docet (2. 2. quæst. 147. art. 4. ad 4.).

Laboris causa a jejunio excusantur opifices,
 qui laboriosam artem exercent, veluti fossores,
 agricolæ, fabri, aliique operarii; qui tamen
 non penitus a jejunii lege sunt exempti, utut
 majore, quam alii ciborum copia absque scrupu-
 lo uti possint. His autem, quibus ab opere va-
 cant, diebus, communi lege cum aliis obligan-
 tur, nisi aliæ circumstantiæ exceptionem exigant.
 Contra artifices, qui modicum corporalem labo-
 rem exhibent, uti pictores, sartores, textores,
 sutores, præsertim ii, qui tantum coria scin-
 dunt; item scribæ, barbitonfores &c. aliique
 hujusmodi a jejunio non excusantur; quia hi non
 tantum, quantum illi labore defatigantur (a).

Huc quoque viatores sunt reducendi, illi
 nimirum, qui necessarium iter pedites peragunt,
 & jejunantes in via deficerent. Dixi: qui ne-
 cessarium iter pedites peragunt, non autem com-
 moditatis, curiositatis, otii, avaritiæ, aut libi-
 dinis causa. Quare jejunii tempore peregrinari
 non expedit, nisi in aliud tempus absque gravi
 incommodo peregrinatio differri non possit.

Quid

(a) Hic ea; quam num. 30. Alexander VII. dam-
 navit, notanda est propositio: *Omnes Officia-
 les, qui in Republica corporaliter laborant, sunt
 excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certi-
 ficare, an labor sit compatibilis cum jejunio.*

Quid illi, qui a loco discedit, ubi jejuni-
non est, & ad locum pervenit, ubi jejuni-
præcipitur, tali casu sit faciendum, ex iis
supra (*Part. I. pag. 317.*) diximus,
colligitur (a).

Pietatis titulo a jejunio hinc inde eximuntur
qui opus misericordiæ aut caritatis, si jejunare
hic & nunc debite exercere non possent. Non
enim Ecclesia, cum jejunia præcepit, operum
proximo necessaria, Deoque magis grata
dire intendit, uti sua in summa sanctus Thomas
docet (2. 2. Q. 147. art. 4.). Hinc motus
quæ jejunii die extra prandii horam cibum
marito peregrinaturus fumeret, ne sibi mor-
irasceret, non peccaret, dummodo mor-
hæreticus non esset, illamque in Religionis
temptum ad cibum sumendum non impelleret.

Concionatores quoque, qui quotidie et
pulum dicunt, jejunare in quadragesima
tenentur; qui aliquoties in hebdomada, res-
re plus cibi in cænula sumere possunt. Qui
tam facile jejunium deserunt, dicentes te-
nantes non posse studiis incumbere, nec con-
nem habere; fatius sæpe foret, ut concionas
omitterent, quam ut domesticis, aut populi
hoc scandalum darent, quem exemplo non

(a) Huc spectat propositio ab eodem Pontifice
nata: *Excusantur absolute a præcepto jejuni-
nes illi, qui iter agunt equitando, utrumque
agant, etiamsi necessarium non sit, & etiam
unius diei conficiant.* Est num. 31.

ubi jejuniis, quam verbis ad pœnitentiam hortari vi
 ubi jejuniis tenentur.

Confessarius, qui tota die confessiones audit,
 nec officium potest jejunus explere, non tenetur
 jejunare, dummodo revera ita impotens sit,
 tantumque fieri potest, scandalum caveatur (a).

At ob opus conjugale nec maritus nec uxor
 jejunio excusatur; primis enim Ecclesiæ sæ-
 culis, ut diximus, a carnali commercio conju-
 ges abstinebant, nec nimis diuturnum est Qua-
 dragesimalæ tempus, ut continere se nequeant.
 Maritus itaque a jejunio uxorem non retrahat,
 nec uxor maritum. Multo minus puellæ, aut
 mulieres eximi debent, metuentes, ne jejunio
 earum venustas minuatur; nam *vana est pulchri-
 tudo, mulier timens Dominum ipsa laudabitur*
 (Sap. 31.).

(a) Nemo, prout recte Antoine observat, ob æta-
 tem, laborem, aut pietatem a *carnium abstinencia*
 liberatur, sed ad hoc legitima dispensatio,
 aut gravis omnino infirmitas requiritur. Imo
 etiam si hæc adfit, licentia a Superiore esset pe-
 tendenda, ut debitas ordo, ac subjectio servetur.
 In variis tamen locis Medici consilium, aut jus-
 tificatio sufficit, cui si æger acquiescat, non peccat;
 peccaret autem Medicus, si absque rationabili
 causa infirmo carnes suggereret.

SECTIO III.

DE

**ANNUA CONFESIONE ET CON-
FESIONE PASCHALI.**
CAPUT I.
*Cui, & quomodo faciendâ sit annua
confessio.*

Omnis utriusque sexus fidelis, postquam
annos discretionis pervenerit, omnia
sola peccata saltem semel in anno fideliter con-
fiteatur proprio Sacerdoti: inquit in generali
concilio Innocentius III. (Can. omnis utriusque
pœnit. & remiss.). Nullum Confessione
faciendæ tempus præscribitur; sed hæc
ævo in quadragesima ante Pascha fieri solet.

(a) Hoc præcepto pueri, quamprimum discreti
annos sunt adepti, omnesque fideles quanti-
vis venialibus solum peccatis obnoxii obliga-
tur; quia non tantum ut Christiani Deo recon-
ciliantur; sed insuper ut omnes sese peccatis
agnoscant, ut majore cum devotione ad Ecclē-
siam accedant, utque suis Rectoribus sancti-
tatem innotescant, hanc de confessione annua legem
Ecclesia tulit. Qui toto sequente anno se im-
pendios prævident; anticipare confessionem
debent, qui vero præter ipem statuto tempore
confiteri nequiverunt, id quod omisum, proxi-
ma occasione supplere tenentur; tempus enim

Regulares suis privilegiis abutentes varie illa
canonis verba *proprio Sacerdoti* sunt interpreta-
ta. Sed quin hanc quæstionem discutiam, quam
varique Auctores diligenter & solide examina-
verunt, dicam proprium Sacerdotem esse Para-
chæm. Sic statuit sanctus Thomas in quartum
sententiarum (*dist. 17. qu. 3.*). Hoc pariter
sententia verba hæc accipiuntur in Extravaganti Six-
ti IV. quæ incipit *Vices illius*, & in Extravagan-
ti Benedicti XI. *Inter cunctas*. Pontifices Inno-
centius IV. Martinus IV. & Leo X. parochia-
lem Presbyterum vocant, quem Concilium pro-
prium Sacerdotem dicit. Glossa in caput *Om-
nia uniusque* sic pariter explicat; quæ explicatio
optime convenit, ut hoc pacto videlicet proprius
Sacerdos a Sacerdote communi distinguatur. Epi-
scopus

annuum non *finiendæ obligationis*, sed *limitandæ
negligentiæ* est terminus; illi, qui cuidam debi-
tori a creditore est præfixus, omnino similis,
quo elapso debiti obligatio non finitur, sed ma-
gis incurritur. Sicut ab aliis Ecclesiæ præceptis,
ita & ab hoc nonnullæ causæ, quales sunt im-
potentia, gravis metus infamiæ, damni &c. ex-
cusant. Nulla tamen ex causa, nullaque cir-
cumstantia per confessionem invalidam satisfieri
præcepto potest, prout ex hac, quam num. 14.
Alexander VII. damnavit propositione patet:
*Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit
præcepto Ecclesiæ.* Unde sic fecte confitentes,
perinde ac non confessi, excommunicationem
viventis, & privationem ecclesiasticæ sepulturæ
mortui juxta can. *Omnis &c.* incurrunt. Utra-
que hæc pœna non ipso facto, sed post Superio-
ris sententiam reos stringit.

scopus in sua Diœcesi generalem potestatem habet, & Pontifex in toto terrarum Orbe; Parochus autem in sola sua Ecclesia, tamquam particularis & specialis: ideo merito proprius Sacerdos appellatur. Profecto Episcopus proprio characteris sui eminentiam Diœcesis suae praesertim est Sacerdos, amplio- rem quam Parochi habet jurisdictionem: at tamen hic quaeritur, quis locus sit Canonis Concilii quarti Lateranensis inserti anno 1215. sub Innocentio III. & Ecclesiam in hoc condendo canone bona fide quaerenda. Etenim alia sane esse non potest quam velle, ut fideles palam testarentur, se Ecclesiae corpus pertinere, & ut Parochi proprias oves agnoscerent. Quo autem meliori modo potest Parochus proprias oves agnoscere quam si suorum subditorum annuam Confessionem audiat, eisque paschalem Communionem porrigat, quae dum in eadem Ecclesia sumitur, mutuam fidelium unionem declarat? Ideo loquitur sanctus Thomas, ut qui Episcopo, vel Prae- nitentiarario, aut alteri jurisdictionem habentem peccata sua confessus est, eadem proprio Sacerdoti confiteatur. At quid quae- sitio perspicuum afferri potest verbis hisce, quibus Extravaganti *Inter cunctas* Benedictus XI. loquitur? *Licet, sicut praedicitur, de necessitate non sit iterum eadem confiteri peccata, tamen propter erubescerentiam, quae magna est poenitentiae pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre: districte injungimus, ut Prae- ditores ipsi confitentes attente moneant, & in praedicationibus exhortentur, quod suis sacerdotibus*

saltem semel confiteantur in anno, asserendo ad animarum profectum proculdubio pertinere.

Strictius loquitur Martinus Papa IV. „ Vclumus, inquit, ut qui Fratribus Religiosis confessi sunt, teneantur nihilominus proprio Sacerdoti confiteri saltem semel in anno, juxta generalis Concilii decretum “.

Sixtus Papa IV. præcipit, ut cessent Fratres mendicantes prædicare, non teneri fideles Sacerdoti proprio saltem in Paschate peccata sua confiteri; etenim jure (quod est notandum) tenentur fideles saltem in Paschate proprio Sacerdoti sua peccata confiteri. Vasquez ait, videri hac Bulla Pontificem Fratribus Mendicantibus concedere, ut per annum fidelium confessiones excipiant, dummodo saltem in Paschate proprio Sacerdoti fideles confiteantur; hoc enim verbis illis *proprio Sacerdoti* intelligit.

Magnus sanctus Carolus Borromæus in prima sua provinciali Synodo jubet, ut fideles Innocentii III. constitutionem exacte servent, quæ in generali Concilio edita est, qua præcipitur, ut saltem semel in anno peccata sua proprio Sacerdoti confiteantur.

Cardinalis Palæotus Bononiæ Archiepiscopus, Sancti Caroli fidelis imitator, idem præcipit.

Omnes pene Galliæ Episcopi in provincialibus Conciliis, aut in suis Synodis, eandem legem statuerunt, atque eodem modo verba illa *proprio Sacerdoti* intellexerunt.

Aquense Concilium præcipit, ut *Fideles* in anno proprio *Parocho* peccata sua confiteantur.

Burdigalense Concilium sic ait: Ne contumaciter tempore Paschatis id in propria *Parochia* præstare. Statuimus eo tempore omnes *Catholicos* fideles, tum ad Confessionem peccatorum proprio *Parocho*, aut alii de ejus licentia faciendam tum ad sacram *Eucharistiam* in eadem peripetendam teneri, & obligari.

Bituricense Concilium illos a communione amover, qui semel aut bis admoniti, ut peccata sua Paschatis tempore proprio *Sacerdoti* confiteantur, id facere negligunt.

Rothomagense Concilium Regularibus prohibet cujuslibet confessiones audire in *Quadragesima*, aut intra *Octavam* Paschatis, nisi specialiter prius in scriptis ab *Episcopo* facultatem habuerint.

Galliæ *Episcopi* *Meloduni* coacti idem statuerunt, quemadmodum etiam plerique *Conventus*.

Frater *Angelus* ex *Minorum Ordine* cum *Parisiis* pro concione dixisset, non teneri fideles proprio *Sacerdoti* confiteri, aut ab eo potestatem petere alteri confitendi, *Theologica Facultas* hanc sententiam proscripsit, ac damnavit die 5. *Februarii* anno 1582. hisce verbis. „Hæc propositio, ut jacet, est scandalosa, *Juri* communi contraria, item rationi, & reverentiæ ac obedientiæ, quam *Prælati* & *Superioribus* suis fideles debent; ideoque publice debet revocari.

Denique *Sotus* doctissimus & celeberrimus *Dominicanus*, qui sui *Ordinis* privilegia nunquam

quam impugnasset, perspicue ait, improprie delegatum vocari proprium Sacerdotem, hocque nomen unicum tantum sensum habere; nam proprius Sacerdos, & ordinarius idem significant, atque hic est ille, cui ex proprio officio & jurisdictione animarum regimen & cura commissa est. Patet igitur fideles teneri ad peccata sua proprio Parocho confitenda, aut suæ Parochiæ Presbytero (a). Verum cum evenire facile possit, ut quis proprio Parocho, aut parochiæ suæ Presbytero confiteri nimium erubescat, facile quoque concedere debet Parochus, ut quis ex suis subditis in Paschate alteri confiteatur, dummodo hic notus sit Parocho, & dummodo alibi confessus in sua Parochia sacram Eucharistiam percipiat; fieri enim posset, ut ex malitia sacerdotum nimisque indulgentem Confessarium penitens deligeret, ac propterea inutilis esset ejus Confessio.

CAPUT

(a) Quemadmodum zelosi Pastores suas fovere oves, & ne ubique circumerrent, impedire omnino nisi tenentur; ita vicissim regulares Confessarii vagas ejusmodi oviculas, ut proprium ad Pastorem redeant, vocem ejus audiant, monitis obediant, omni qua possunt suada hortari, tempore præprimis paschali, debent. Id clare ex Benedicti XI. aliorumque Pontificum ab Auctore adductis Decretis patet. Hac certe methodo non mercenarios (prout nonnulli eisdem expræbrant) sed veros Pastorum cooperatores se comprobabunt. Hic tamen iis, qui nimium Regulares fugillant, notanda est propositio, inter eas, quas Alexander VIII. damnavit, vigesima: *Confessiones, apud Religiosos factæ, pleræque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.*

CAPUT II.

In Paschate communicare omnes tenebant

Cum ab exordio suo sancta oratione esset Ecclesia, mirari non debemus, si prisci illi fideles Eucharistiam quotidie sumebant; ea enim morum puritate fulgebant, ut cœlestem hunc panem quotidie sumere digni forent. At vana ille fervor paulatim deserbuit, & quotidianus proinde communio cito cessavit; imo serens quasdam leges Ecclesia statuit, ut fideles vel ad Eucharistiam sumendam accedere instigare, vel ab ipsa eosdem arceret. Id nos sanctus Dionysius docet inquitens: „ Illos, quos hic com-
 „ memoro a Dei templo & sacrificio arcerent,
 „ tamquam a rebus, quæ eorum captum & ac-
 „ quitatem nimium superant. Primum illos,
 „ qui de Mysteriorum participatione noverunt
 „ sunt edocti. Secundo, qui a piis, sanctisque
 „ moribus sunt prolapsi; qui videlicet Baptismi
 „ gratiam per mortale peccatum amiserunt.
 „ Tertio, qui ex propria infirmitate terroribus
 „ & visionibus inimici subjiuntur; nempe
 „ energumenos, qui ad illam divinæ & deitatis
 „ virtutis immobilitatem quamdam, & ad illius
 „ semper agens robur, jugi & invincibili reverentia
 „ divinarum meditatione adhuc non pervenerunt.
 „ Quarto, qui a virtuti contraria quidem
 „ via recesserunt, idest pœnitentes; sed quæ
 „ nondum puro, ardentique divino amore verum
 „ rum errorum imagines & phantasmata de-
 „ verunt. Denique illos, qui uni Deo nondum
 „ adha-

adhærent, nec adhuc perfecti sunt, & irreprehensibiles (*Hierarch. Eccl. cap. 4.*).

Posterioribus sæculis fidelium fervore in dies imminuto, auctisque vitiis, debuit Ecclesia majorem adhibere curam, ne indignus aliquis ad sacrum convivium accederet; varios propterea penitentiae publicæ gradus statuit, in quibus diu penitentes consisterent, antequam Eucharistiam participarent. Tandem cum eorum quoque, qui extra penitentium erant ordinem fervor in dies decreveret, rariusque plures ex negligentia ad sacram mensam accederent, jussit Ecclesia, quemadmodum narrat Petrus Blesensis, ut fideles singulis Dominicis diebus Eucharistiam sumerent. Crescentibus quotidie paleis, & triticum suffocantibus, tepescente caritate, auctaque iniquitate, cum pauci admodum calicem Salutaris digni essent accipere, cautum fuit, ut ter saltem in anno fideles ad sacram mensam accederent, solemnibus nempe diebus Paschatis, Pentecostes, & Nativitatis Domini. Verum cum fidelium mores jugiter in deterius ruerent, & plerique annos integros absque Eucharistiæ sumptione transigerent, tandem in Lateranensi Concilio sub Innocentio III. collecta Ecclesia salubriter instituit, ut fideles omnes saltem semel in anno peccata sua confiterentur, & in Paschate Eucharistiam sua in parochia acciperent. Celebris Canon *Omnes utriusque sexus* hoc decretum complectitur.

Confessionis tempus Concilium non statuit, quemadmodum Eucharistiæ sumendæ tempus
assig-

assignat; quoniam jam usus in Ecclesia ob-
 rat, ut ineunte Quadragesima fideles peccata
 confiterentur, atque hoc pacto mortalium
 minum rei Quadragesimæ diebus per jejuni-
 que pœnitentiæ exercitia ad Eucharistiam in
 Paschate suscipiendam se disponerent. Id testatur
 Petrus Blesensis in sermone in die Cinerum
 bito, in quo sic ait: „ In ipso jejunii exor-
 „ facienda est Confessio; nec Quadragesimæ
 „ finis est expectandus, nisi forte ut venialia
 „ peccata confiteamur. Ideo prope quatuordecim
 „ gesimæ finem illa Christi ad discipulos ven-
 „ leguntur: *Qui lotus est, non indiget, nisi ut
 „ lavet pedes, & est mundus totus.* Non enim
 „ qui lavari debet, sed qui lotus est; neque enim
 „ indiget, ut lavet caput & pedes, sed non
 „ get, nisi ut lavet pedes. Quasi diceret, in-
 „ piente jejunio a mortalibus peccatis oportet
 „ lavari, idest sincere & humiliter ea confite-
 „ prope finem vero jejunii venialia peccata
 „ confitenda (*Serm. 6.*) “.

Sanctus Thomas inquit, ideo Ecclesiam qua-
 draginta dies ante Pascha servandos statuisse, ut
 postquam illos in jejuniis, orationibus, con-
 pœnitentia, aliisque piis operibus pœnitentes trans-
 gissent, in Paschate demum cum piis fidelibus
 ad Eucharistiam accederent (*De SS. Sacramentis
 cap. 16.*). Sanctus Augustinus hæc Apostoli
 verba explicans: *Si nos ipsos judicavimus, non
 utique judicavimus* (*1. Cor. 11.*); petit ut pœ-
 niteator contra se ipsum sententiam ferat, qui
 corporis & sanguinis Domini participem fieri
 indignus est.

indignum se judicet, & juxta Ecclesiæ disciplinam a cœlesti Pane aliquamdiu abstineat (Homil. 50.).

Post Tridentinum Concilium, Provincialia Concilia Cameracense & Bituricense sanctam hanc disciplinam renovarunt, videlicet ut fideles Quadragesimæ initio peccata sua confiterentur; & ecclesiasticus ritus, quo primo quadragesimæ die fidelium capita cinere consperguntur, ipsos monet, ut dies hosce pœnitentiæ operibus transigant. Non enim id solum intendit Ecclesia, dum fideles ad semel saltem in anno suscipiendam Eucharistiam cogit; ut exterius Religionis signa exhibeant, sed ut digne Christi Corpus suscipiant. Propterea idem Canon *Omnis utriusque sexus* Confessariis facultatem concedit ut Paschalis Communionis tempus protrahant, donec ad magnum hoc opus pœnitentem paratum esse arbitrentur. Caveant igitur Confessarii, ne pœnitentes tempore paschali temere absolvant, aut eisdem Eucharistiam sumere permittant, tamquam solliciti, ut Ecclesiæ præcepto fideles pareant; sed attente prius considerent, an pœnitentes sint recte dispositi; præcipue vero utrum in peccandi habitu & peccati occasione perseverent; utrum adhuc proximum oderint; utrum aliena restituerint sicut se restituros in præcedentibus Confessionibus sæpius promiserunt: in hujusmodi casibus differenda est absolutio, usque dum pœnitentes pro viribus satisfecerint. Et enim Communio, quam Ecclesia jubet, non est exterior sola Corporis Christi manducatio, sed est

est

est communio fuscipienti utilis; nec talis potest, nisi Eucharistia digne fuscipiatur. Dicitur experientia in urbibus & villis eadem semper perseverare peccata, quamvis incolæ quotannis peccata sua confiteantur: quod non evenit, quia Parochi & Presbyteri nimia facilitate quoslibet absolvunt, & ad Eucharistiam accipiendam accedere permittunt.

CAPUT III.

Modus, quo paschalis communio fit peragenda explicatur.

Novi quidam Casuistæ Paschalis Communionis præceptum licet quoad substantiam non destruunt, destruunt tamen quoad modum, & docent, Eucharistiam in Paschate si quis indignus sumat, hunc præcepto satisfacere. Errant hunc ratione ista probare nituntur, quia Ecclesia inquit internas actiones præcipere fidelibus nequit, & solum externas præcipit. Qui sic ratiocinatur, Ecclesiæ spiritum destruit, eamque cum Synagoga confundit, quæ revera tantum opera præcipiebat, quamvis Judæi qui Dei lumen sequebantur, legis opera in spiritu exercerent, & tamquam evangelicarum veritatum signa. Ad Samaritanam inquit Christus *Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum in spiritu & veritate. (Joan. 4.)*. In sanctæ Eucharistiæ oblatione & sumptione maxime excellens Dei adoratio

exercenda. Verum quomodo talis erit adoratio, si Communio est sacrilega? Fateor quidem sanctissimum esse id, quod Deo offertur, Corpus videlicet Jesu Christi; at sanctus pariter sit oportet qui hanc hostiam offert, aut suscipit: etenim in hoc Mysterio mysticum corpus a naturali non separatur; & sanctus Augustinus ait, sicut ab Ecclesia Christus offertur, ita a Christo offerri Ecclesiam. Porro Patrine suo in hoc Sacramento illos Christus offeret, qui mortali peccato sunt inquinati? Ut semel in anno communicent, Ecclesia fidelibus præcipit, tamquam filiis, qui ejusdem sunt veri filii, videlicet qui id sancte peragunt, quemadmodum ipsa sancta est. Qui ipsam sacrilegiis contentam fore putant, ipsam credant oportet hæc posse imperare; cum enim aliquid illa præcipit, tunc solum eidem satisfiat, quando id impletur, quod ipsa imperat. Si ergo indigne communicantes Ecclesiam obtemperant, nonne ipsa videtur sacrilegam communionem jubere, aut permittere?

Poteratne Ecclesia mentem suam melius aperire, quam hisce Canonis verbis? *Omnis utriusque sexus fidelis sua peccata semel in anno fideliter confiteatur Sacerdoti: suscipiens reverenter in Pascha Eucharistiae Sacramentum, nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Inutilis prorsus est hæc exceptio, si satisfieri præcepto potest etiam per communionem sacrilegam; sic enim loquens Ecclesia, se vereri aperte declarat, ne fideles

Goideau Theol. Mor. Pars II. A a sacri-

sacrilege Eucharistiam suscipiant. Et quomodo Sponsi sui spiritu in condendis legibus Ecclesie ducitur, sibi illum obedire non putat, qui corde & vere non obedit, quod cum penitentiam amore nequit existere.

Tandem si vera est hæc quorundam Calvinistarum doctrina, cur Ecclesia per tot sæcula pœnitentiæ tam diuturnæ peccatores subiecit, & per plures annos jam pœnitentibus Eucharistiam percipere non permisit, etiam post illud annuæ Communionis præceptum? Quæ tot Doctores tam serio & graviter fideles instantur, ut se diligenter ad sacrum Christi Corpus rite suscipiendum disponant? Verum Doctores isti aliter Ecclesiam intuentur, quam Christiani fuistæ. Illam non tamquam humanam & terrena larem societatem contemplantur, quæ externæ solum opera videt, & civilem solum pacem & temporalem felicitatem curat; aut tamquam Judæorum Synagogam habentem tantum mundiciam, quæ occidit. Talis non est Ecclesia: corpus ipsa est Christi, ideoque de ejus vivit spiritu; societas est Sanctorum; sancta tantum jubet, & sancte facienda præcipit; & filiorum suorum sanctitatem dumtaxat exquirat (a).

(a) Sententia contraria, quæ uno abhinc sæculo tantumquam probabilis locum honoratiorem quibusdam in scholis occupabat, hodie falsis ac damnatæ adnumerata ne quidem in ultimo scoparum angulo toleratur. Sic autem damnata ab Innocentio XI. propositio sonat: *Præcepto Communionis annuæ satisfacit per sacrilegam Domini manducationem, Est num. 55.*

Et quomodo
 ribus Ecclesie
 atar, qui
 cum peccato
 midam Cal
 er tot fam
 res subje
 bus Ecclesie
 am post
 m? Que
 fideles in
 Christi Co
 Verum Do
 , quam Co
 am & fere
 que exten
 n pacem
 ut tamquam
 antum in
 ecclesia: co
 us vivit
 ncta tam
 & filiorum
 t (a).
 Igitur
 e saeculo
 n quibus
 ac damna
 coparum
 ab Innocen
 Communio
 i manduca

Igitur absurde asseritur, præcepto in Pascha
 te communicandi illum satisfacere, qui indigne
 communicat. Imo juxta Apostolum diligenter
 probet se homo, ut de pane illo edat; idest
 conscientiam suam attente scrutetur, an ullum
 mortale peccatum commiserit; quæ peccata non
 sola oris confessione, sed vero quoque cordis do
 lore, & veræ pœnitentiæ operibus oportet eluere.
 In hac pœnitentia (inquit sanctus Augustinus
 Hom. 50.) majorem quisque in se severitatem debet
 exercere, ut a seipso judicatus non judicetur a Do
 mino, sicut idem Apostolus ait: Si nos judicaremus,
 a Domino non judicaremur. Ascendat itaque homo
 adversum se tribunal mentis suæ: existimet illud,
 quod oportet nos exhiberi ante tribunal Christi,
 ut illud recipiat unusquisque, quod per corpus
 gessit, sive bonum, sive malum: constituat se an
 te faciem suam, ne hoc ei postea fiat. Nam mi
 natur hoc Deus peccatori dicens: Arguam te,
 & statuam te ante faciem tuam. Atque ita con
 stituto in corde judicio adsit accusatrix cogitatio,
 testis conscientia, carnifex timor. Inde quidam
 sanguis animi, consentientis per lacrymas profluat.
 Postremo ab ipsa mente talis sententia profera
 tur, ut se indignum homo judicet participatione
 corporis & sanguinis Domini: ut qui separari a
 regno cælorum timet per ultimam sententiam sum
 mi Judicis, per ecclesiasticam disciplinam a Sa
 cramento cælestis panis interim separetur: verse
 tur ante oculos imago futuri judicii, ut cum ali
 i accedunt ad altare Dei, quo ipse non accedit,
 cogitet quam sit contremiscenda illa pœna, qua
 percipientibus aliis vitam æternam, alii in mor

tem præcipitantur æternam. Ad hoc enim altare, quod nunc in Ecclesia est in terra positum, terrenis oculis expositum, ad mysteriorum divinarum signacula celebranda multi etiam scelerati possunt accedere; quoniam Deus commendat in hoc tempore patientiam suam, ut in futuro exerat severitatem suam. Accedunt enim ignorantes, quoniam patientia Dei ad pœnitentiam eos adducit. Illi autem secundum duritiam cordis sui, & cor impœnitens, thesaurizant sibi iram in die iræ, & revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua. Ad illud autem altare, quo præcursor pro nobis introiit Jesus, quo caput Ecclesiæ præcessit, membris cæteris secuturis, nullus eorum accedere poterit, de quibus, ut jam commemoravi, dixit Apostolus: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.

Egregium hunc textum attuli, ut quamvis Ecclesia veterem disciplinam modo non seruet, qua mortalium peccatorum rei per sacros Cænes a suscipienda Eucharistia arcebantur; hæc tamen disciplinam noverint Confessarii esse aliquoties sectandam, quando ad pœnitentes a vitiis coercendos utilem eam fore arbitrantur.

CAPUT IV.

Quædam de frequenti communione dicuntur.

Considerare insuper debet Confessarius illorum statum & dispositionem, quibus ad sacramentam frequenter accedere permittit; plerique enim

enim frequentius communicant, quibus rarius
 sacra Eucharistia esset tribuenda. Enim vero in
 eorum moribus fructus illi non apparent, qui
 ex frequenti cœlestis hujus cibi manducatione
 promanare solent: suis semper vitiis homines
 illi premuntur, mundi vanitatibus æque adhæ-
 rent, amorem proprium æque sequuntur. Id
 in feminis præcipue evenit, quæ ex sensibili
 quadam devotione Eucharistiam frequentant,
 nihil sollicitæ, utrum hic cœlestis panis proprii
 spiritus vires augeat, & spiritualem vitam ab-
 undantius nutriat. Attamen hunc fructum a fide-
 libus Dei Filius expectat, cum suam carnem eis-
 dem tradit manducandam; inutilis enim nequit
 esse cœlestis hic panis; oportet ut manducantem
 nutriat, & vitam semper instauret, quoties su-
 mitur. *Quotidianus est panis* (inquit sanctus
 Ambrosius *De Orat. Dominica.*) *sume quotidie,*
ut quotidie vivas. Ideo panem nostrum, (ait
 sanctus Cyprianus) *idest Christum dari nobis*
quotidie petimus, ut qui in Christo manemus &
vivimus, a sanctificatione ejus & corpore non
recedamus.

Nolo hic quæstionem innovare, de qua tam
 acres exortæ sunt disputationes, postquam editus
 est liber *De frequenti Communione.* Omnes
 fideles sic vivere optarem, ut quotidie commu-
 nicare possent, & ut juxta Tridentini Concilii
 desiderium nulla Missa sine Communicantibus
 celebraretur; sed sanctæ Communionis abusum,
 quem in meis Parochiis conspicio, dissimulare
 non possum. In his nostra ætate sacræ Commu-
 nionis

nionis frequentia aucta est; sed eadem vitia
 antea vigent, invidia, vindicta, calumnia,
 ex Parochorum praecipue negligentia promanens,
 & ex Confessariorum ignorantia, qui sanctita-
 tem non considerant, qua fulgere debet Sanctum
 Sanctorum frequenter suscipiens; & propter
 nimia facilitate falsa devotioni mulierum mo-
 rem gerunt, quae satis parata ad singulis saltem
 Dominicis communicandum revera non sunt,
 sed videntur (a).

(a) De sacrae Communionis usu Innocentius XI.
 anno 1679. decretum promulgavit, cujus in-
 titulum: *Cum ad aures*, ex quo sequentia verba
 adnotanda sunt puncta. 1. Nullus per se
 sibi habeat, frequentem, aut quotidianam com-
 munionem Jure divino esse praecipiam. 2. La-
 ici negotiatores, & conjugati ad frequentem
 Eucharistiae perceptionem non nisi post maturam
 conscientiae explorationem a Confessariis admi-
 tantur. 3. Fideles a frequenti aut quotidiana
 Communionem unica praecipiam formula nec deo-
 reantur, nec certi sumendae Eucharistiae dies ge-
 neraliter pro omnibus statuuntur; sed magis
 singulis permittendum sit, Parochis, & Con-
 fessariis relinquatur. 4. Nemo a sacro convivio,
 ethi frequentem, aut quotidie accesserit, repel-
 tur. 5. Confessarii, & Concionatores primam
 communionem frequentem, tum & quam maxi-
 me devotam ac dignam Dominici corporis parti-
 cipationem commendent, & doceant, Per
 juxta Patrum, & Ascetarum regulam illi ad
 frequentem communionem sunt admittendi, qui
 quovis gravi peccato abhorrent: ad quotidianam
 vero solum illi, qui & periculofam venialium
 colluviem, & habitualement ad certum peccatum
 veniunt

Hoc caput finiam celebri textu Genadii, Auctoris libri de Dogmatibus ecclesiasticis. Quotidie, inquit, *Eucharisticae communionem percipere nec laudo, nec reprehendo.* Omnibus tamen Dominicis diebus communicandum suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit. Nam habentem adhuc voluntatem peccandi gravari magis dico *Eucharisticae perceptione, quam purificari.* Et ideo quamvis quis peccato mordeatur, peccandi non habeat de cætero voluntatem, & communicaturus satisfaciat lacrymis & orationibus, & confidens de Domini miseratione, qui peccata pie confessioni donare consuevit, accedat ad *Eucharistiam intrepidus & securus.* Sed hoc de illo dico, quem capitalia & mortalia peccata non gravant. Nam quem mortalia crimina post baptismum commissa premunt, hortor prius publica poenitentia satisfacere, & ita Sacerdotis iudicio reconciliatum communioni sociari, si vult non ad iudicium &

veniale affectum excludentes, humilitate magnos, ac caritate tam Dei, quam proximi fervidos sese ostendunt. Hæcque regula nædum Laicos, sed & Sacerdotes concernit. Hic quoque tres damnatae propositiones sunt notandæ: *Arcendi sunt a sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis expers.* Num. 23. Item: *Sacrilegi sunt iudicandi, qui jus ad communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint.* Num. 22. Et: *Frequens confessio, & communio etiam in iis, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.* Est num. 56. hancque Innocentius XI.; illas Alexander VIII. damnavit.

Et condemnationem sui Eucharistiam percipere.
Sed & secreta satisfactione solvi mortalia, crimi-
na non negamus, sed mutato prius seculari ho-
bitu, & confesso religionis studio per vite cor-
rectionem, & jugi imo perseverante luctu, mis-
rante Deo, ita dumtaxat, ut contraria pro ut
quæ pœnitet, agat, & Eucharistiam omnibus
Dominicis diebus supplex, submissus usque ad mor-
tem percipiat.

Quinto Ecclesiæ Præcepto externæ solen-
nuptiarum solemnitates, quæ in publica ad Eccle-
siam processione, sumptuoso convivio, Musica
strepore, aliisque locorum ritibus consistunt,
adeoque solemnnes solummodo nuptiæ prohiben-
tur. Unde si causa rationabilis nuptiarum ac-
celerationem urgeat, hæc tempore quovis cele-
brari possunt, dummodo prædictæ omittantur
solemnitates. De denunciationibus, testibus,
aliisque, quæ ex Juris statuto ad matrimonii
contractum requiruntur, infra differemus.

